

ČESKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavního soudu

Jm é n e m r e p u b l i k y

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Josefa Fialy a soudců Zdeňka Kühna a Jana Svatoně (soudce zpravodaje) o ústavní stížnosti stěžovatelky obchodní společnosti **A., s.r.o.**, zastoupené JUDr. Ing. Ondřejem Lichnovským, advokátem, sídlem Palackého 151/10, Prostějov, proti usnesení Městského soudu v Brně ze dne 30. srpna 2022 sp. zn. 70 Nt 49/2022, za účasti **Městského soudu v Brně**, jako účastníka řízení, a **Městského státního zastupitelství v Brně**, jako vedlejšího účastníka řízení, takto:

I. Usnesením Městského soudu v Brně ze dne 30. srpna 2022 sp. zn. 70 Nt 49/2022 bylo porušeno právo stěžovatelky na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

II. Usnesení Městského soudu v Brně ze dne 30. srpna 2022 sp. zn. 70 Nt 49/2022 se ruší.

Odůvodnění

I.

Skutkové okolnosti posuzované věci a obsah napadeného rozhodnutí

1. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) a § 72 a násl. zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), se stěžovatelka domáhá zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí Městského soudu v Brně (dále jen „městský soud“) s tvrzením, že jím došlo k porušení jejích ústavních práv vyplývajících z čl. 36 odst. 1 a čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

2. Z ústavní stížnosti a vyžádaného spisu městského soudu sp. zn. 70 Nt 49/2022 vyplývá, že usnesením Policie České republiky, Městského ředitelství policie Brno, 1. oddělení hospodářské kriminality (dále jen „policejní orgán“) ze dne 26. 7. 2022, č. j. KRPB-158954-42/TČ-2022-060281, byly jako náhradní hodnota zajištěny dva pozemky ve vlastnictví stěžovatelky, která je v dané trestní věci podezřelá ze spáchání zločinu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1 a odst. 2 písm. c) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Úkony trestního řízení byly v dané věci zahájeny na základě oznámení finančního úřadu, u kterého měla stěžovatelka uplatnit neoprávněný odpočet na dani z přidané hodnoty. Prověřováním bylo zjištěno, že stěžovatelka uzavřela kupní smlouvu, kterou se pokusila převést vlastnictví k uvedeným nemovitostem. Z toho důvodu je nutné do konce trestního řízení tyto nemovitosti zajistit. Usnesení bylo vydáno bez souhlasu státního zástupce, neboť šlo o naléhavý případ.

3. Proti usnesení policejního orgánu podala stěžovatelka stížnost, kterou městský soud napadeným usnesením zamítl. Podle městského soudu učinil policejní orgán v dané věci náležitá skutková zjištění. Postupoval správně, neboť hrozilo zmaření jednoho z účelů trestního řízení (zajištění výnosů z trestné činnosti a nároků poškozených).

II.

Argumentace stěžovatelky

4. Stěžovatelka namítá, že městský soud nereflektoval skutečnost, že avizovala doplnění odůvodnění stížnosti v přiměřené lhůtě. Tato lhůta měla končit dne 30. 8. 2022 a městský soud tohoto dne rozhodl, aniž by se seznámil s doplněním stížnosti. Stěžovatelce přitom v podání blanketní stížnosti a avizování jejího doplnění nic nebránilo, jak vyplývá z judikatury Ústavního soudu. Vzhledem k tomu, že žádný z orgánů činných v trestním řízení stěžovatelku neinformoval o nerespektování stanovené lhůty, očekávala, že soud na doplnění stížnosti vyčká. Soud nejspíše neověřoval u policejního orgánu, zda mu nebylo doručeno doplnění stížnosti. Stěžovatelce přitom nelze vyčítat nedostatky v komunikaci mezi jednotlivými orgány.

5. Stěžovatelka poukazuje na to, že usnesení policejního orgánu bylo vydáno bez souhlasu státního zástupce v době, kdy nebylo zahájeno trestní stíhání. Policejní orgán přitom měl dostatek času si tento souhlas opatřit. Dále stěžovatelka namítá, že v dané věci došlo k nadužívání prostředků trestního práva, neboť bylo možné aplikovat prostředky práva daňového. Zvolený postup je navíc neproporcionální, neboť hodnota zajištěných nemovitostí (zhruba 9 000 000 Kč) převyšuje údajný výnos z trestné činnosti (zhruba 2 100 000 Kč). Není ani zřejmé, proč nepostačovalo zajistit toliko jednu nemovitost. Celkově je odůvodnění usnesení policejního orgánu nedostatečné. Nevyplývá z něj, zda jsou nemovitosti zajištěné jako nástroj nebo výnos z trestné činnosti. Klíčové skutkové okolnosti nejsou v uvedeném usnesení hodnoceny vůbec.

III.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

6. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněnou stěžovatelkou, která byla účastnicí řízení, v němž bylo vydáno rozhodnutí napadené ústavní stížností. Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatelka je právně zastoupena v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu. Stěžovatelka vyčerpala všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva; ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 téhož zákona *a contrario*).

IV.

Vyjádření ostatních účastníků řízení a replika stěžovatele

7. Soudce zpravodaj postupem podle § 42 odst. 4 zákona o Ústavním soudu zaslal ústavní stížnost k vyjádření účastníkovi a vedlejšímu účastníkovi řízení.

8. Městský soud se k ústavní stížnosti nevyjádřil, neboť již neměl k dispozici příslušný spisový materiál.

9. Městské státní zastupitelství v Brně (dále jen „státní zastupitelství“) ve vyjádření uvedlo, že usnesení policejního orgánu bylo vydáno v naléhavé situaci (den před uplynutím zákonné lhůty pro řízení před katastrálním úřadem). Navíc šlo o složitou materii, kterou státní zástupce nemohl urychleně nastudovat. Policejní orgán tak řádně rozhodl bez jeho předchozího souhlasu. Následně (dne 28. 7. 2023) státní zástupce souhlas s rozhodnutím udělil. Dále státní zastupitelství uvedlo, že v dané věci nedošlo k nadužívání prostředků trestního práva, neboť je dáno důvodné podezření, že jednání stěžovatelky naplnilo všechny znaky uvedeného zločinu. Bylo tedy naopak povinností orgánů činných v trestním řízení zamezit hrozícímu riziku zmaření účelu trestního řízení. K námitce proporcionality státní zastupitelství uvedlo, že zajištěné nemovitosti tvoří jeden funkční celek a jejich zajištění tak není nepřiměřené v situaci, kdy se stěžovatelka snaží majetku aktivně zbavit. Jiný majetek nebylo možné zajistit. Navíc stěžovatelka má po celou dobu trestního řízení právo žádat o zrušení zajištění jejího majetku. Odůvodnění usnesení policejního orgánu odpovídá podle státního zastupitelství ustálené praxi a fázi dané trestní věci.

10. Uvedené vyjádření zaslal Ústavní soud stěžovatelce na vědomí a k případné replice. V ní stěžovatelka setrvala na své předchozí argumentaci. Policejní orgán měl podle stěžovatelky dostatek prostoru, aby katastrální stav nemovitostí průběžně sledoval a neměl by tak zneužívat pravomoc rozhodovat „naléhavě“ bez souhlasu státního zástupce.

V.

Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

11. Těžištěm argumentace stěžovatelky je námitka o porušení práva na soudní ochranu spočívající v tom, že městský soud rozhodl o podané stížnosti, aniž by se seznámil s jejím doplněným odůvodněním. Jak stěžovatelka poukázala, Ústavní soud v minulosti opakovaně označil takový postup za chybný [srov. např. nálezy ze dne 4. 9. 2018 sp. zn. I. ÚS 1692/18 (N 150/90 SbNU 443), ze dne 6. 12. 2019 sp. zn. III. ÚS 3333/19, ze dne 1. 4. 2020 sp. zn. I. ÚS 3955/19 (N 65/99 SbNU 224), všechna rozhodnutí

Ústavního soudu jsou dostupná na <https://nalus.usoud.cz/>. Podle následné judikatury není v takové situaci rozhodné ani to, že rozhodnutím dotčená osoba se může obratem domáhat svého práva v nově zahájeném řízení. Kupříkladu nálezem ze dne 16. 2. 2021 sp. zn. III. ÚS 3463/20 (N 34/104 SbNU 375) Ústavní soud vyhověl ústavní stížnosti směřující proti zajištění majetku v trestním řízení, jehož zrušení se může dotčená osoba kdykoliv během řízení domáhat (a to i opakovaně).

12. Jak vyplývá z příloh k ústavní stížnosti a spisu městského soudu, podala stěžovatelka dne 2. 8. 2022 u policejního orgánu stížnost proti výše uvedenému usnesení. Stížnost je fakticky blanketní, přičemž na str. 2 uvádí, že „*doplnění této stížnosti poskytne právní zástupce stěžovatelky ve lhůtě 20 pracovních dní, kdy délka této lhůty je odůvodněna nutností advokáta seznámit se s projednávanou věcí, její složitostí a čerpáním dovolené v průběhu letních měsíců*“. Avizované doplnění bylo do datové schránky policejního orgánu doručeno dne 30. 8. 2022, tedy v avizované lhůtě. Téhož dne vydal městský soud napadené usnesení, aniž by doplnění stížnosti jakkoliv reflektoval nebo se pokusil zjistit, zda bylo ve stanovené lhůtě doručeno. Takovým postupem porušil stěžovatelčino právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny. Jakkoliv lze vznést racionální námitky proti postupu stěžovatelky, která si pro doplnění stížnosti stanovila netradiční a značně dlouhou lhůtu 20 pracovních dní (u opravného prostředku, jehož řádné podání zákon předpokládá ve lhůtě 3 dnů), nadto odůvodněné takovými důvody, jakými jsou čerpání dovolené, bylo povinností policejního orgánu, resp. stížnostního soudu se proti postupu stěžovatelky vymezit. Takový požadavek vyplývá z výše uvedené judikatury Ústavního soudu. Nekontaktováním osoby, která podala podobnou stížnost, zakládají orgány činné v trestním řízení legitimní očekávání, že nebude rozhodnuto do okamžiku doplnění odůvodnění stížnosti. Ostatně Ústavní soud v právní větě již výše připomenutého nálezu ze dne 6. 12. 2019 sp. zn. III. ÚS 3333/19 poukázal na to, že pokud neuvedl městský soud žádný relevantní důvod, pro nějž by bylo nutno o stížnosti proti vazbě rozhodnout neprodleně, ani obhájce stěžovatele neinformoval, že jím navržená lhůta k doplnění stížnosti je nepřiměřená, byl povinen umožnit mu, aby v této lhůtě blanketní stížnost doplnil, tj. vyčkat s rozhodnutím do okamžiku, kdy by bylo zřejmé, že stěžovatel v avizované lhůtě odůvodnění stížnosti nepředložil. To však soud neučinil a o stížnosti rozhodl, přestože rozsáhlé doplnění stížnosti bylo soudu v předem avizované lhůtě doručeno.

13. Vzhledem k výše uvedenému se pak již Ústavní soud nezabýval námitkami týkajícími se merita věci, které budou předmětem nového přezkumu městským soudem.

14. Z výše uvedených důvodů Ústavní soud podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu ústavní stížnosti vyhověl a podle § 82 odst. 3 písm. a) téhož zákona zrušil napadené usnesení. Rozhodl tak bez nařízení ústního jednání, neboť od něho nelze očekávat další objasnění věci (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 13. března 2024

Josef Fiala
předseda senátu